

Zaudējumi var nebūt potenciālo ieguvumu vērti

Oļavs Čeršs,
zvērināts advokāts

Tuvojoties gadam, sliekšnim, valdība ir apstiprinājusi grozījumus Pievienotās vērtības nodokļa likumā. Tādējādi jau no 2016. gada 1. janvāra plānots piemērot pievienotās vērtības nodokli (PVN) 21% likmi visiem komerciāla rakstura izklaides pasākumiem. Ar grozījumiem tās kultūras institūcijas, kuras pasākumus rīko komercdarbības ietvaros, tiks nošķirtas no tām institūcijām, kuras analogus pasākumus rīko sabiedriskā labuma vārdā vai saskaņā ar valsts vai pašvaldības deleģētām funkcijām. Likumprojekta anotācijā norādīts, ka sabiedrības līdzdalības pasākumi projekta

izstrādē nav veikti, jo projekts šo jomu neskarot. Ar grozījumiem tiekot veikta vien PVN atbrīvojuma piemērošana, atbilstoši PVN direktīvas regulējumam un mērķim.

Šis likumprojekta izstrādātāju arguments šķan nepārliecinoši, jo nebūtu korekti apgalvot, ka grozījumi neskar sabiedrību, tas ir, gan pasākumu organizētājus, gan to apmeklētājus. Turklāt, vērtējot plānotos grozījumus, rodas jautājums – vai šāda valsts politika vispār ir vērtējama kā principiāli pareiza, un kāds šo grozījumu rezultātā būs sabiedrības kopējais ieguvums?

Finanšu ministrija lēš, ka plānotie PVN likuma grozījumi ik gadu valsts budžetā ienesīs papildu 3,1 miljonus eiro. Nozāres pārstāvji gan uzskata, ka summa varētu būt divas reizes mazāka. Jebkurā gadījumā uz kopējā valsts budžeta fona potenciālais ieguvums vērtējams kā nebūtisks. Līdz ar to likumprojekta izstrādātājiem būtu īpaši jāizvērtē, vai tiešām ieguvums būs to zaudējumu vērts, ko plānotie grozījumi var radīt. Saistībā ar minēto jāatceras, ka saras izskatā pieņemtais valdības lēmums, ar kuru tā sākotnē-

”

Ja galvenais mērķis ir par jebkuru cenu palielināt ienākumus valsts budžetā, tad gribētos dzirdēt likumprojekta autoru skaidrojumu par to, kāpēc šajā situācijā tiek vienlaikus saglabāts pilnīgs atbrīvojums no PVN azartspēlēm, izlozēm un loterijām?

ji lēma paturēt valstij dividendes izmaksājamo palpas daļu no vairāku kultūras kapitālsabiedrību, t.sk. Latvijas Leļļu teātra, palpas. Kultūras ministre Dace Melbārde toreiz iebilda, lēmumu apzīmējot kā sliktu signālu kultūras nozarei, kas principiāli neglābs budžetu, tikai apliecinās nevienlīdzīgu attieksmi pret dažādām nozarēm. Tā rezultātā valdība lēmumu pārskatīja un palpa palika kultūras organizāciju rīcībā.

Līdzīgi būtu jārikojas arī šajā situācijā. Ir skaidrs, ka plānotie grozījumi principiāli neglābs budžetu. Tomēr tie noteikti kalpos par negatīvu signālu kultūras nozarei, radot nevienlīdzīgu attieksmi pret valstiski atbalstītajām un privātajām kultūras organizācijām.

Dienas Bizness jau ir publicējis nozāres pārstāvju satraukuma

pilnos viedokļus. Proti, PVN 21% likmes piemērošana izklaides pasākumiem iezīmē gan iespējamu konkurences tiesību pārkāpumu, gan apdraud mazo izklaides pasākumu organizatoru tālāku pastāvēšanu. Un, kas ir būtiskākais, ar PVN piemērošanu likumsakarīgi sadārdzināsies pasākumu biļešu cenas, līdz ar to tiks mazināta kultūras pasākumu pieejamība sabiedrībai, īpaši reģionos.

Šajā situācijā jāņem vērā, ka nodokļu slogs mūsu valstī nemazinās, vēl jo vairāk – no 2016. gada vidus PVN tiks piemērots arī dzīvojamu māju apsaimniekošanas pakalpojumiem, kas būtiski ietekmēs lielu sabiedrības daļu. Tādējādi naudas līdzekļu, ko izlietot kultūras un izklaides pasākumu baidīšanai, paliks arvien

mazāk. Bet vai tiešām tāds ir likumprojekta autoru mērķis – ierobežot kultūras pasākumu pieejamību sabiedrībai?

Tē ir vērts pieminēt 2014. gada novembrī izstrādāto valdības deklarāciju. Tajā norādīts uz ieceri nodrošināt prognozējamu nodokļu politikas attīstību, uzlabot ģimeņu labklājību, kā arī strādāt tā, lai ikvienam būtu iespēja baudīt kultūras dzīves norises. Savukārt Kultūras ministrija, izstrādājot Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam *Radošā Latvija*, ir norādījusi, ka radošās industrijas ietver nemateriālās vērtības un finanšu iestādes nereti nespēj adekvāti novērtēt to ekonomisko vērtību. Kā stratēģiskais mērķis pamatnostādnes ir ticis formulēts arī kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu nodrošināšana un pieejamība ikvienam iedzīvotājam, veidojot Latviju par zemi ar bagātu un koptu kultūras mantojumu u.c. Lasot minēto, rodas sajūta, ka valdības rīcība šobrīd nesaskan ar pašas formulētajiem virsuzdevumiem. Tā ir zināma divkosība, kad darbi nonāk pretunā ar pašu izvirzītajiem mērķiem. Līdz ar to, vērtējot

jauno likumprojektu jau Saeimā, būtu jāizvērtē tā iespējamie ieguvumi un zaudējumi. Būtu jāieklausās nozāres pārstāvju viedoklī un jāatbild uz būtisku jautājumu – vai mūsu valsts svarīgākais stratēģiskais mērķis ir tikai nauda, vai tomēr tiek respektētas arī citas – nemantiskas – vērtības?

Ja galvenais mērķis ir par jebkuru cenu palielināt ienākumus valsts budžetā, tad gribētos dzirdēt likumprojekta autoru skaidrojumu par to, kāpēc šajā situācijā tiek vienlaikus saglabāts pilnīgs atbrīvojums no PVN azartspēlēm, izlozēm un loterijām? Un kāpēc tiek piemērota samazinātā PVN 12% likme, piemēram, tūristu izmitināšanas pakalpojumiem? Ar ko šie pakalpojumi no valsts puses ir vairāk aizsargājami, nekā kultūras un izklaides joma?

Ir jāapzinās, ka ne visu var novēlēt līdz tādai mērauklai, kā maksājumi valsts budžetā. Atbalstot kultūras procesus, tiek veicināta sabiedrības ieguvums grūtāk izskaitļojamos, bet tāpēc ne mazāk svarīgos veidos, piemēram, radot harmoniskāku un patīkamāku mūsu kopējo dzīves telpu.